**Oproep aan de Tweede Kamer: Blijf investeren in fragiele en door conflict getroffen staten**

**Geachte Kamerleden**

In de aanloop naar de begrotingsbehandeling buitenlandse handel en ontwikkelingssamenwerking voor het jaar 2027, vragen wij uw aandacht voor het volgende. Als Nederlandse humanitaire-, vredes- en ontwikkelingsorganisaties maken wij ons zorgen over signalen dat Nederland financiering en diplomatieke aanwezigheid gaat reduceren in fragiele en door conflict getroffen staten[1], met name in landen waar niet-democratisch gekozen regeringen aan de macht zijn. Deze trend lijkt zichtbaar in de afbouw van ontwikkelingssamenwerking, de heroriëntatie van ODA-middelen en discussies over het verkleinen van de diplomatieke aanwezigheid in contexten zoals de Centrale Sahel[2], de Grote Merenregio[3][4], Myanmar[5] en Jemen[6].

Wij erkennen het belang van democratische ontwikkeling als doelstelling van het Nederlandse buitenland- en ontwikkelingsbeleid, zoals ook bevestigd in de Kamerbrief "Opkomen voor democratische waarden". Tegelijkertijd vragen wij aandacht voor het risico dat toekomstige landenkeuzes in sterke mate worden gebaseerd op democratische prestaties van overheden. Juist in fragiele staten gaan democratische achteruitgang, conflict, ontheemding, armoede en humanitaire noden vaak hand in hand. Wanneer verminderde democratische ontwikkeling leidt tot afnemende betrokkenheid van Nederland, dreigt de bescherming van burgers, maatschappelijke organisaties en vrouwenrechtenorganisaties onder druk te komen staan, terwijl zij vaak de belangrijkste dragers zijn van positieve maatschappelijke verandering. Bovendien bestaat juist in deze regio's het risico dat opgebouwde relaties, lokale capaciteit en toegang verloren gaan wanneer financiering of diplomatieke aanwezigheid wordt afgebouwd. Dat raakt landen en regio's waar Nederland een langdurige betrokkenheid heeft gekend en waar humanitaire toegang, conflictpreventie en wederopbouw afhankelijk zijn van consistente betrokkenheid.

Wij erkennen dat het bieden van hulp en het engageren met autoriteiten in dergelijke contexten complex is. Maar juist in deze omstandigheden zijn Nederlandse betrokkenheid, diplomatie en internationale samenwerking het hardst nodig. Terugtrekking dreigt de instabiliteit te vergroten, alsmede het risico op verdere escalatie van conflicten en het vergroten van de humanitaire behoeften op de lange termijn.

**Humanitaire hulp waar de noden het hoogst zijn, ontwikkelingssamenwerking waar kwetsbaarheid het grootst is**

---

[1] Fragiele staten kenmerken zich door een combinatie van conflict, politieke instabiliteit, zwakke instituties, armoede, ontheemding en een verhoogde kwetsbaarheid voor crises en schokken.
[2] Kamerbrief Situatie en Nederlandse inzet in de Sahel
[3] Doen waar Nederland goed in is – Strategie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.Brief van de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp.
[4] Brief van de Minister van Buitenlandse Zaken – Bestedingsvoorstel: Intensivering Postennetwerk
[5] Idem.
[6] Idem.

Nederland heeft zich, onder andere via de OESO-DAC en de recente EU-Raadsconclusies[7] over zowel fragiliteit als humanitaire hulp, gecommitteerd aan het uitgangspunt dat humanitaire hulp wordt ingezet waar de noden het hoogst zijn en ontwikkelingssamenwerking wordt ingezet ten behoeve van armoedebestrijding. In deze afspraken benadrukken Nederland en de andere EU-lidstaten het belang van blijvende en langdurige betrokkenheid in fragiele contexten. Daarbij heeft de Europese Unie met de recente Raadsconclusies opnieuw bevestigd een betrouwbare en voorspelbare donor te willen blijven, juist in een tijd van toenemende humanitaire noden en grote druk op de mondiale financiering. Ook heeft Nederland zich gecommitteerd aan de Women, Peace and Security-agenda, die juist in fragiele en conflict getroffen landen van belang is[8].

Een verschuiving van middelen weg van fragiele staten zou niet alleen op gespannen voet staan met dergelijke internationale afspraken maar ook met de recente aanbevelingen van de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) in het rapport "Gezamenlijk investeren in transities: Een toekomstvisie op internationale samenwerking". Volgens dit rapport zou ten minste 0,2% van het bruto nationaal inkomen ten goede zou moeten komen aan de armste en meest kwetsbare landen. Veel van deze landen worden tegelijkertijd gekenmerkt door fragiliteit, conflict, ontheemding en terugkerende humanitaire crises. Nederland zit op dit moment met een allocatie van 0,11% van het BNI aan de minst-ontwikkelde landen ruim onder de voorgestelde 0,2%, dus dat zou juist een grotere investering vereisen. [9]

Deze discussie vindt bovendien plaats op een moment waarop de internationale humanitaire financiering onder ongekende druk staat. De ontmanteling van grote delen van de Amerikaanse ontwikkelings- en humanitaire programma's heeft geleid tot aanzienlijke financieringstekorten, die in fragiele en conflict getroffen staten het sterkst voelbaar zijn. Juist daar waar andere donoren zich terugtrekken, kan aanhoudende Europese betrokkenheid het verschil maken tussen verdere verslechtering, het behoud van essentiële hulpverlening en invloed.

**Diplomatieke aanwezigheid is een strategische keuze**

Een effectieve Nederlandse inzet in fragiele contexten vereist meer dan financiering alleen. Afbouw heeft ook gevolgen voor humanitaire diplomatie, waaronder de opvolging van de aanbevelingen uit het AIV-rapport "Hulp onder Vuur". Onder andere humanitaire toegang en bescherming van maatschappelijke ruimte zijn afhankelijk van een sterk diplomatiek netwerk en kan alleen effectief zijn wanneer Nederland ter plaatse aanwezig is en beschikt over voldoende diplomatieke capaciteit. In het rapport "Voortvarend vertegenwoordigen: flexibiliteit en focus in het postennetwerk" benadrukt de AIV verder dat de kosten van afwezigheid juist in fragiele en conflict getroffen staten hoog zijn.

[7] Raadsconclusies humanitaire hulp; Raadsconclusies fragiliteit en ontwikkeling

[8] Internationaal beleidskader gebaseerd op VN-Veiligheidsraadresolutie 1325 en opvolgende resoluties, gericht op de bescherming van vrouwen en meisjes in conflictsituaties, de preventie van gender gerelateerd geweld en de betekenisvolle participatie van vrouwen in conflictpreventie, vredesprocessen en wederopbouw.

[9] OECD Development Cooperation Profiles: the Netherlands

Wanneer Nederland zich terugtrekt uit conflict- en crisisgebieden verliezen we niet alleen zicht op ontwikkelingen ter plaatse, maar ook toegang tot lokale partners, invloed op politieke processen, zicht op economische kansen en risico's en riskeren we reputatieschade.

Diplomatieke aanwezigheid en capaciteit is tot slot van belang gezien de toenemende wereldwijde geopolitieke concurrentie, juist in veel fragiele en conflict getroffen staten. Landen als China, Rusland, regionale mogendheden uit de Golfregio en andere internationale actoren vergroten hun politieke, economische en veiligheidsinvloed in landen waar andere partners hun aanwezigheid verminderen. Langdurige betrokkenheid is daarom niet alleen een kwestie van solidariteit, maar ook van strategische invloed en partnerschappen.

**Onze oproep**

Tegen de achtergrond van de doorwerking van de bezuinigingen van het Kabinet Schoof op het Nederlandse ODA-budget vragen wij de Kamer om scherp toe te zien op de gevolgen van deze keuzes voor de mensen die het minst invloed hebben op politieke ontwikkelingen, maar wel als eersten de gevolgen ondervinden van terugtrekkende internationale betrokkenheid. Juist in fragiele staten is diplomatieke aanwezigheid en financiering een voorwaarde voor effectieve humanitaire hulp, duurzame ontwikkeling en conflictpreventie.

Wij roepen de Tweede Kamer op om tijdens het aankomende begrotingsdebat het kabinet te verzoeken:

1. De Kamer schriftelijk te informeren over de Kabinetspositie ten aanzien van investering en aanwezigheid in fragiele- en ontwikkelende landen, inclusief afwegingscriteria én gevolgen van eventuele afbouw, voordat keuzes definitief worden.
2. ODA-middelen voor fragiele en door conflict getroffen staten te blijven alloceren op basis van humanitaire en ontwikkelingsnoden, waarbij democratische achteruitgang niet resulteert in het wegvallen van steun aan kwetsbare bevolkingsgroepen via onafhankelijke, lokale en multilaterale partners.
3. De Nederlandse diplomatieke aanwezigheid in fragiele en conflictgevoelige contexten te behouden, in lijn met het terugdraaien van de beslissing de ambassade in Juba te sluiten, en waar nodig te versterken.
4. Te investeren in geïntegreerde strategische aanpak op het gebied van humanitaire hulp, ontwikkelingssamenwerking en diplomatie, zodat Nederland effectief kan bijdragen aan bescherming van burgers, conflictpreventie, stabiliteit en duurzame ontwikkeling.

**Tot slot**

Juist waar de ruimte voor democratie, veiligheid en ontwikkeling onder druk staat, is Nederlandse betrokkenheid van waarde. Wij roepen u daarom op om te kiezen voor een principiële, consistente en strategische inzet in fragiele contexten: aanwezig blijven waar de uitdagingen het grootst zijn en waar Nederlandse betrokkenheid het verschil kan maken.

**Namens,**

CARE Nederland
Cordaid
Dorcas
PAX
Plan International
Oxfam Novib
Save the Children
Stichting Vluchteling
War Child
World Vision
ZOA